

AKTUALNOŚCI

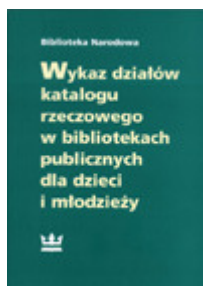
1. W dniach 2-4 czerwca odbyły się X ogólnopolskie warsztaty „Język haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej - nowe słownictwo, najnowsze ustalenia metodyczne, stosowanie w katalogach bibliotek. Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna - problemy metodyczne i propozycje tworzenia charakterystyk wyszukiwawczych”.

Trzeci dzień warsztatów (4.06) poświęcono zagadnieniom stosowania UKD. Wygłoszono następujące referaty:

„Pracownia UKD – 9 miesięcy działalności” - Jolanta Hys (BN); „Stosowanie podwójnego dwukropka – praktyka BN” Joanna Kwiatkowska (BN); „Analiza wykorzystania tablic UKD – wydania skróconego i innych dostępnych źródeł w tworzeniu kartoteki haseł wzorcowych UKD w Bibliotece Politechniki Białostockiej” – Elżbieta Mickiewicz, Agnieszka Jancewicz (BPB Białystok); „Stosowanie symboli z działu 37 - o trudnościach i metodach rozwiązywania problemów” – Ewa Swęd (BP Radom); „Nowe symbole tablic UKD UDC-P058 dział 37 w praktyce bibliotek pedagogicznych – problemy, wątpliwości, propozycje” – Mirosława Ciesielska, Magdalena Schramm (PBW Gdańsk); „Moje 44 lata z UKD i Przewodnikiem Bibliograficznym – radości i smutki” – Grażyna Lisiak (Biblioteka Raczyńskich).

Materiały z warsztatów dotyczące stosowania UKD są dostępne w zakładce UKD – Linki.

2. Już w sprzedaży „Wykaz działów katalogu rzeczowego w bibliotekach publicznych dla dzieci i młodzieży” autorstwa Grażyny Lewandowicz-Nosal. Materiał został przygotowany w formie publikacji książkowej, na podstawie najnowszej edycji tablic skróconych UKD UDC-P058 (2006 r.). Sprzedażą zajmuje się dział dystrybucji (cena 10 zł).

BIULETYN UKD

Biuletyn Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej (Biuletyn UKD) jest dwumiesięcznikiem, wydawanym w wersji elektronicznej, ukazującym się na stronie www.bn.org.pl w zakładce Dla Bibliotekarzy.

Biuletyn UKD jest redagowany przez pracowników Pracowni Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej.

Metoda tworzenia symboli UKD jest prezentowana w MRF, "Extensions and Corrections to the UDC" i w wydany w 2007 r. podręczniku "The Universal Decimal Classification: a guide to its use" autorstwa I.C. McIlwaine. Na tej podstawie budowana jest metodyka tworzenia symboli UKD, prezentowana w Biuletynie UKD.

Do umieszczonych w Biuletynie UKD symboli dopisywane są odpowiedniki słowne zaczerpnięte z MRF i odpowiedniki słowne, równoważne z JHP BN.

Istnieje możliwość przeszukiwania Biuletynu UKD przez odpowiedniki słowne i symbole UKD (Ctrl+F)

BIULETYN UKD NR 3

STOSOWANIE :: (DWUKROPKA PODWÓJNEGO)

Poniżej przedstawione zostały uprawnione w teorii UKD możliwości stosowania dwukropka podwójnego.

Punkt A stanowi wprowadzenie teoretyczne do zagadnień stosowania dwukropka podwójnego.

W punkcie B umieszczono przyjęte (obligatoryjne) dla "Przewodnika Bibliograficznego", a sugerowane

(postulowane) dla bibliotek publicznych i pedagogicznych rozwiązania dotyczące stosowania podwójnego dwukropka.

A. Podwójny dwukropek w teorii

W publikacji *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiątna FID 607 : Tablice pomocnicze. I podziały wspólne (z wyłączeniem tabl. Ie. Podziały wspólne miejsca) II. Podziały specjalne / oprac. red. Henryka Golasowska pod kier. Eugeniusza Ścibora. 2 wyd. pełne w jęz. pol. Warszawa : CINTE. Wydaw. Informacyjne, 1982* umieszczono następujące wskazówki:

„Dwukropek podwójny może być używany w celu ustalenia kolejności jakichkolwiek dwu (lub więcej) symboli prostych UKD w ramach symbolu złożonego, w szczególności w przypadku stosowania UKD w zautomatyzowanych lub zmechanizowanych systemach informacji, np.

061.2(100)::002FID Międzynarodowa Federacja Dokumentacji
575::576.3 Cytogenetyka
61::796 Medycyna sportowa”

W publikacji *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiątna FID 667 / oprac. Jadwiga Czarnecka, Henryk Sawoniak. Warszawa : Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 1988* umieszczono następującą informację:

„Podwójny dwukropek, wprowadzony przez FID w 1969 r., jest stosowany dla symboli złożonych, których człony nie są odwracalne, ponieważ nie wyrażają wzajemnego stosunku dwóch lub więcej pojęć, ale tworzą nowy symbol dla oznaczenia konkretnego pojęcia, dla którego nie ma w tablicach symbolu prostego, np.:

56::57 Paleobiologia

Niekiedy tworzy się w ten sposób dalszy podział danego symbolu głównego, np.:

338.45 Przemysł. Produkcja rzemieślnicza i przemysłowa

338.45::622 Górnictwo
338.45::66 Przemysł chemiczny
338.45::677 Przemysł włókienniczy”

W publikacji *Podręcznik UKD dla bibliotekarzy i pracowników informacji / Barbara Sosińska-Kalata.*

Warszawa : Wydaw. SBP, 1995 zasady stosowania podwójnego dwukropka opisano w następujący sposób:

„W tablicy l.b. przedstawione są ogólne zasady stosowania najczęściej wykorzystywanych znaków łączących, tj. znaków : (dwukropek) i :: (dwukropek podwójny). Wyrażają one zależności semantyczne między dwoma symbolami UKD. Znak : (dwukropek) wyraża relacje symetryczne i wobec tego nazywany jest znakiem odwracalnym. Znak :: (dwukropek podwójny) wyraża relację niesymetryczną, czyli taką której odwrócenie prowadzi do zmiany znaczenia całego symbolu złożonego.

W przypadku tworzenia symboli złożonych, w których zmiana kolejności elementów połączonych dwukropkiem powoduje zmianę sensu symbolu, lub w których ze względów praktycznych nie jest celowe traktowanie symboli składowych jako równorzędnych kluczy wyszukiwawczych zaleca się stosowanie znaku :: dwukropek podwójny. Użycie dwukropka podwójnego uniemożliwia więc inwersję symbolu złożonego, a co za tym idzie, wyklucza wprowadzenie go do kartoteki pod symbolem umieszczonym po tym znaku łączącym.”

W publikacji *The Universal Decimal Classification : a guide to its use / I. C. McIlwaine. The Hague : UDC Consortium, 2000* umieszczono następującą uwagę:

„Dwukropek podwójny może być używany zamiast pojedynczego dwukropka do zasygnalizowania, że pojęcie następujące po dwukropku podwójnym pozostaje w związku podrzędności do poprzedzającego go i cały symbol jest traktowany jako całość, np.

575::576.3 Cytogenetyka

77.044::355.4 Fotografia wojenna”

W publikacji *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiąta : publikacja nr UDC-P058 autoryzowana przez Konsorcjum UKD nr licencji - 2005/06. – Warszawa, 2006* umieszczono następującą uwagę:

„Znak :: (dwukropek podwójny) łączy symbole proste lub rozwinięte, między którymi występuje jednostronna zależność semantyczna. Symbole te nie podlegają inwersji. Znak :: (dwukropek podwójny) stosuje się również wtedy, gdy tworzony jest symbol dla zagadnień, dla których w UKD nie ma odpowiedniego symbolu. Np.:

56::57 Paleobiologia

657::339.1 Rachunkowość handlowa”

Do kwestii stosowania podwójnego dwukropka odnoszą się wymienione powyżej przykłady. Poza tymi ogólnymi wskazówkami w tablicach skróconych UDC-P058 umieszczone zostały jednostkowe rozwiązania dotyczące stosowania dwukropka podwójnego.

W opracowaniu rzeczowym według UKD dla Przewodnika Bibliograficznego zostały wprowadzone kolejne rozwiązania szczegółowe. Zostały one zaprezentowane poniżej.

B. Dwukropek podwójny w opracowaniu rzeczowym BN

Grupy decyzji

69 Przemysł budowlany

69::725.1::66/69 Budownictwo przemysłowe

69::726::272 Budownictwo kościołów katolickich

72 Architektura

Po symbolach znakujących architekturę, tj. 725.1 Budynki użyteczności publicznej, 726 Architektura kościelna, 727 Budynki do celów oświaty, nauki i kultury i 728.81 Zamki

obronne lub półobronne stosuje się dwukropek podwójny, np.

725.1::614.2 Budynki służby zdrowia
726::272 Architektura kościelna katolicka
726::274.5 Architektura kościelna luterańska
727::37 Budynki szkół
728.81::623.1/.3 Architektura obronna

75 Malarstwo

75.046.3::271.2-526.6/.7 Ikony
Np.
75.046.3::271.2-526.6/.7(47+57)"14/15"(084.1) Album 15-16
wiecznych ikon ruskich

77 Fotografia

Ponieważ poddział .071 nie jest dodawany do symbolu 77
Fotografia, to do pokazania fotografika używa się podwójnego
dwukropka
77::7.071 Artyści fotograficy, fotograficy
Np.
77::7.071(438)"1944/..."A/Z Twórczość Adama Bujaka

78 Muzyka

Po symbolu 783 Muzyka religijna umieszcza się podwójny
dwukropek, np.
783::272 Muzyka Kościoła katolickiego
783::271 Muzyka Kościoła wschodniego

911.37 Geografia osadnictwa

Geografię człowieka w odniesieniu do poszczególnych krajów
klasyfikuje się dodając do odpowiedniego symbolu 913(4/9) po
dwukropku podwójnym symbol 911.3, np.
913(438)::911.3 Geografia człowieka w Polsce

W celu wyrażenia osadnictwa w poszczególnych krajach i regionach symbole:

911.37 Geografia osadnictwa; 911.373 Geografia osadnictwa wiejskiego, 911.375 Geografia miast stosuje się wiążąc je podwójnym dwukropkiem z symbolami znakującymi geografie państw, miast, regionów, np.

913(438)::911.37A/Z Osadnictwo Mazowsza

913(438)::911.375A/Z Osadnictwo Krakowa

94 Historia

Zagadnienia kultury, migracji i historii politycznej opisuje się z pomocą symboli znakujących 94 Historia i występujących po podwójnym dwukropku symboli:

- 008 Kultura,
- 322 Państwo a Kościół,
- 323 Polityka wewnętrzna,
- 327 Polityka zagraniczna

Np.

94::008 Kultura

94(438).06::008A/Z Kultura Warszawy w 18 w.

94(438).08::008::314.15-026.49(410) Kultura Polaków w Wielkiej Brytanii w 20 w.

94::314.15 Migracja

94(438).083::314.15-026.49(410)"1945/..."

Polacy w Wielkiej Brytanii od 1945 r.

94(438).082::314.151.1 Wysiedlanie Polaków w latach 1939-1945 r.

94::322 Kościół a państwo

94(438).083::322 Kościół a państwo w Polsce w 1944-1989 r.

94(4-67)::322 Kościół a państwo w krajach Unii Europejskiej

94::323 Polityka wewnętrzna

94(438).081::323 Polska polityka wewnętrzna w 1918-1939 r.

94(438).083::323"1989" Konferencja Okrągłego Stołu (1989 ;

Warszawa)

94(438).083::323.15(=161.2)"1944/1956" Operacja "Wisła"

94(438).083::323.2"1981/1983" Stan wojenny 1981-1983 r. w Polsce

94(438).083::323.2:331.105.44 NSZZ "Solidarność"

94(438).083::323.22/.26"1956" Wydarzenia 1956 r. w Polsce

94(460)::323.27"1936/1939" Wojna 1936-1939 r. domowa w Hiszpanii

94(47+57)::323.27"1917/1922" Rewolucja 1917 r.

październikowa i wojna domowa

94(675.98)::323.27"1990/..." Wojna 1990- domowa w Ruandzie

94::327 Polityka zagraniczna

94(100)"1939/1945":94(430)::327"1933/1945":94(4-191.2-11)

Generalny Plan Wschodni

94(438).07:94(44)]:327"17/18" Polska polityka we Francji w 18-19 w.

94(73)::327"1945/1989":338.2(4) Plan Marshalla

Dla zagadnień historycznych (do roku 2001) stosujemy symbol złożony zaczynający się od 94, np.:

94(438).083::323"1944/1956,, Polska polityka wewnętrzna w latach 1944-1956

323(438)"2001/..., Polska polityka wewnętrzna od 2001 r.

Jednostkowe rozwiązania

34 Prawo

343::346 Prawo karne gospodarcze

347.73::336.14:330.322.16 Partnerstwo publiczno-prywatne - prawo

347.73::336.14:352]( ):657.3 Bilans samorządu terytorialnego

37 Oświata. Pedagogika. Wychowanie

Dziedzinę prac magisterskich podamy w drugim symbolu wiązonym dwukropkiem podwójnym

z 001.81 Metodyka i technika pracy umysłowej, np.
378.22:62::001.81 Technika - prace dyplomowe – poradnik

decyzje szczegółowe – inne działy

39::001A/Z Symbol wyrażający konkretnego etnografa

504::62 Inżynieria środowiska

591.15::575 Markery genetyczne

63...::66.017 Towaroznawstwo rolnicze, np. zboże -
towaroznawstwo 633.1::66.017

636.1/.5:591.15::575 Zwierzęta gospodarskie - genetyka

657:658.1/.5::334.726 Rachunkowość międzynarodowa